

[05.03.2005 01:00]

Odense Å slynges for millioner

FISK: Genopretningsprojekter for 33 millioner kroner skal gøre Odense Å mere ørredvenlig

Af Jacob Vestergaard

Når dagens Odense Å-premiere gentages om nogle få år, vil der sandsynligvis være flere glubske ørreder, der dummer sig, end i dag.

Til den tid har laksefiskene fået renere fjordvand at svømme i og en mere oprindelig og dermed varieret å at vandre og gyde i.

Forrige år blev fire kilometer af Odense Å genslynget syd for Brobyværk, og de kommende år arbejder Fyns Amt for, at yderligere 12 kilometer af den 54 kilometer lange å blive ført tilbage til sin naturgivne udformning.

• [Se flere billeder](#)

Positiv spiral

Samtidig indsnævres vandløbet, og bunden bliver hævet, så åen hyppigere vil løbe over sine bredder i vinterhalvåret.

På den måde genopstår tidligere tiders vådområder i nærheden af den bugtede å, hvilket både direkte og indirekte bliver til glæde for naturen.

- Vi er i gang med at genskabe en positiv spiral for planter og dyr i Odense Å. Eller rettere sagt: Vi hjælper naturen på vej, resten skal den nok selv klare, siger biolog og projektleder i Fyns Amt, Lars Bangsgaard.

Dynamiske slyngninger

Ved at snævre åen ind fra knap 10 meters bredde til det halve og samtidig hæve bunden flere steder, kommer der mere fart over vandmasserne på nogle strækninger.

- Andre steder vil strømmen være svagere, hvilket giver større variation i åens forløb og dermed flere levesteder for planter, fisk og deres fødeemner, siger Lars Bangsgaard.

I stedet for de boulevarder af lige, dyb å, som af hensyn til det effektive landbrug blev gravet i årene 1944-1950 fra Arreskov Sø til Brobyværk og i 1958 og 1959 fra Brobyværk til Fangel, genskabes naturens egne, dynamiske slyngninger.

Gyder i hovedløb

- I svingene, som kaldes høller, stiger vanddybden, og strømmen bliver svagere, mens vandgennemstrømningen på de lange partier bliver hurtigere, siger biologen, som selv holder af at fiske med flue på kyst og i å.

Ibegyndelsen hjælpes naturen på vej på langsiderne, hvor der deponeres gydegrus, men herefter vil åen selv aflejre grus og småsten, som laksefiskene kan gemme deres æg i.

- Vi har hidtil troet, at ørrederne udelukkende ville gyde oppe i de mere rolige tilløb og bække. Men det har vist sig, at åens hovedløb også kan bruges de steder, hvor den er blevet genslynget, siger Lars Bangsgaard.

Tykskallet musling

I øjeblikket findes 20 ud af de 40 danske ferskvandsfiskearter i Odense Å, og med øget vandkvalitet og mere varierede leveforhold stiger muligheden både for flere arter og flere hugvillige krabater fra åens vande.

- Blandt andet har Fyns Amt allerede registreret den sjældne pigsmerling, som kun findes fem-seks andre steder i Danmark. Og den tykskallede malermusling, som man ellers troede var uddød i Danmark, siger miljøtekniker og sektionsleder i Fyns Amt, Ann Fuglsang.

Naturens filter

Også indirekte får projekterne indflydelse på Odense Å og Odense Fjord og muligheden for at narre en fisk over målet.

For når åen indsnævres, og vandspejlet hæves, kommer der flere oversvømmelser især i vinterhalvåret, og derfor forventer Fyns Amt, at flere hundrede hektar landbrugsjord langs Odense Å omdannes til våde enge.

Årsagen er bakterier i jorden, som ånder ved ilten fra nitrat, når jorden er vandmættet

- På den måde omsættes nitraten til den ufarlige gas, frit kvælstof, som atmosfæren i forvejen indeholder en stor del af, siger Ann Fuglsang om de våde enge, som dermed fungerer som naturens eget rensningsfilter.

Iltsvind mindskes

Blandt andet fordi de genskabte engarealer årligt vil fjerne cirka 60 ton kvælstof, modtager projektet en del EU-midler og penge fra den danske stat.

- Med vådområderne forbedrer vi leveforholdene for bunddyr og fisk i Odense Fjord væsentligt, fordi vi mindsker udledningen af nitrat og dermed risikoen for iltsvind, siger Ann Fuglsang.

Genslyngningen af Odense Å ved Tørringe Bæk kostede fem millioner kroner, og det kommende projekt ved Ulvebæk kommer til at koste ca. 28 millioner kroner.

Hvis alt går vel, kan de første bulldozere og gravkøer slippes løs i sommeren 2007, når de 72 lodsejere langs åen har fået stillet erstatningsjord til rådighed.